

Carta Calandreta - Ensenhament laïc immersiu occitan

Version lengadociana, votada per l'AG de Limós – 21/05/2005

Modificada per l'AG de Carcassona – 21/05/2017

Introduccion

La Declaracion universal dels dreches de l'òme ;
La Convencion internacionala dels dreches dels mainatges ;
La Carta europèa de las lengas regionalas e minoritàrias ;
La Convencion-quadre per la proteccion de las minoritats nacionalas ;
assolidan lo drech a la diferéncia, lo drech de cadun a l'expression dins sa lenga, d'ont èis lo drech a un ensenhament dins aquela lenga.

Es per referéncia a aqueles tèxtes fundamentals que Calandreta mena son accion d'ensenhament en occitan, en desvolopar un esperit de tolerància e de respècte de la diferéncia.

1. La tòca

1.1. L'objectiu de Calandreta es de transmetre la lenga e la cultura occitanas als mainatges en tot assegurar lor escolarizacion en occitan tre l'escòla mairala. L'occitan ensenhat dins una Calandreta es lo de sa zòna dialectala. Cada establiment Calandreta ten compte de la realitat de la practica de la lenga dins son environa pròcha, e participa a las accions en favor de son espendiment e de sa reconeissença.

1.2. A Calandreta, de parents, de regents e d'amics de la lenga s'assòcian « per far escòla » en quilhant d'establiments escolars primaris e segondaris. Cada establiment Calandreta es amagestrat per una associacion. La lenga occitana a sa plaça demest la vida associativa del movement Calandreta.

1.3. Calandreta alestís, per l'immersion totala, las condicions d'un bilingüisme vertadièr tre l'escòla mairala, per que baile a cada mainatge l'escasença de se bastir de construccions cognitives bèlas. En elementari los calandrons s'aprenon de legir d'en primièr en occitan.

1.4. Caminan cap a las lengas e culturas romanicas e mai a todas las autras, en s'apiejar sus l'occitan coma lenga vertebrala.

1.5. Una mission dels establiments segondaris Calandreta es de valorizar lo bilingüisme dels mainatges que venon del primari. Aqueste bilingüisme deu permetre de capitar lo brevet especial en occitan e d'arribar a un plurilingüisme en fin de 3ena que serà continuat al licèu.

1.6. Calandreta perlonga l'immersion aprèp lo bachelierat a l'establiment d'ensenhament superior APRENE¹.

2. S'associar per far escòla

2.1. Cada establiment Calandreta es capdelat per una associacion, declarada dins l'encastre de la lei de 1901. L'associacion Calandreta a d'obténer l'agrat de la Confederacion Calandreta-Ensenhament laïc immersiu occitan (que serà designada apuèi coma confederacion Calandreta o la confederacion). L'associacion e la còla pedagogica son garantas de la mesa en òbra de la Carta Calandreta.

2.2. Calandreta porgís un servici public d'ensenhament en occitan dins d'establiments laïcs ont l'ensenhament es gratuit.

Aquel movement associatiu es independent de las organizacions politicas, sindicalas e religiosas. Per la

1. Establiment d'ensenhament superior associatiu, fondat per la Confederacion Calandreta en 1996 per assegurar la formacion iniciala dels regents dins l'encastre dobèrt pel protocòl d'acòrdi signat amb l'Estat e segon las prescripcions de Calandreta.

mesa en òbra de son projècte e per l'expandir, Calandreta bastís una collaboracion efectiva entre las collectivitats territorialas, los regents e los parents.

2.3. L'associacion se fa en ligam amb la confederacion Calandreta e las federacions departamentalas e regionalas designadas per la confederacion.

2.4. Calandreta assòcia las voluntats, las energias e las competéncias per expandir l'emplec de l'occitan coma una lenga d'usatge per la vida de l'escòla tota.

Calandreta desira que los parents de calandrons favoriscan, dintre la vida familiara, un ambient propici per que se pòsca emplegar l'occitan cada jorn. Pr'amor d'aquò, Calandreta s'engatja per facilitar l'intrada de qual que siá dins la lenga e la cultura occitanas.²

2.5. L'associacion a una responsabilitat cap al personal que trabalha dins l'establiment, que ne siá emplegaire dirèctament o non. Los regents pagats per l'Estat o son demercé un contracte d'associacion signat entre l'Estat, l'establiment e la confederacion Calandreta.

2.6. Al plan administratiu l'associacion amb lo cap d'establiment desrevesisson amassa e en concertacion, quitament s'aquel es l'interlocutor cap a l'Educacion Nacionala.

2.7. Dins cada establiment Calandreta, lo « rescambi » (rescontre-escambi) es un luòc privilegiat ont partejam lo projècte entre parents e regents. Lo luòc d'elaboracion del projècte Calandreta es lo congrès, totes los actors del moviment i son convidats.

3. Immersion e Pedagogia

3.1. Dins cada establiment Calandreta, l'occitan es lenga ensenhaira e lenga ensenhada, tant a l'oral coma a l'escrich.

Calandreta emplega lo metòde de l'immersion precòça en escòla mairala³. En particular Calandreta constata qu'una lenga afortís l'autra e que cal concedir als mainatges lo temps necessari per que se bastiscan sos aprendissatges d'espeeles.

3.2. Los aprendissatges se fan en occitan d'en primièr. Los ensenhaires fan viure las "palancas" (comparasons conscientas de las lengas). Lo francés intra progressivament en classa aprèp l'acquisicion de la lectura en occitan d'un biais diferenciat. Es ensenhat al cicle 2, quand la lectura es plan endralhada, en ligam amb l'occitan e las autras lengas romanicas. Los corses de francés son integrats als corses de lengas. Las oras de francés, en primièr gra, se planifican aital cada setmana :

CE1 = 3 oras ; CE2 = 4 oras ; CM1 = 5 oras ; CM2 = 6 oras.

Calandreta causís la grafia classica e las nòrmas prepausadas pel Congrès permanent de la lenga occitana (Conselh de la lenga occitana).⁴

3.3. La lenga occitana es lenga de cultura : lo projècte pedagogic conten la descobèrta de la cultura occitana en totes sas fòrmas e expressions. Los calandrons s'assabentan en classa, pauc a cha pauc, de l'airal lingüistic occitan tot, amb totes sas variants principals (totes sos grands dialèctes).

3.4 Las programas «Familhas de Lengas» e «Musicas de las Lengas» permeton de passar del bilingüisme al plurilingüisme. L'aprendissatge d'una altra lenga (altra que l'occitan e lo francés) se pòt amodar a partir del CE1, e Calandreta preconiza lo seguit d'aqueste programas (Familhas de Lengas e Musicas de las Lengas)

2. Per exemple favorís lo porgiment de « setmanièrs » a l'escòla (sesilhas de cada setmana ont los adultes se pòdon banhar dins la lenga occitana de lor canton).

3. En tot far referéncia a l'òbra del professor Joan Petit e a las recèrcas de Lambert amb Taylor.

4. Calandreta causís la nòrma classica per ensenhar las estructures gramaticals e lexicalas als mainatges e coma aisina del trabalh quotidian. Totun, Calandreta a favorís l'accès dels enfants a las òbras literàrias e autras produccions escrichas dins la nòrma grafica dicha mistralenca, dins un laqui de dobertura culturala e de coneissença d'autors màgers de la literatura nòstra.

per aquò far.⁵ La comparason de las lengas e l'esvelh a las lengas son essencionalas per comprèner lo mond.

3.5. Los ensenhaires foncionan en còla pedagogica d'establiment, que s'acampa almens un còp cada setmana en « conselh ». Aquela còla adoba lo projècte d'escòla dins l'encastre de la Carta Calandreta, e garantís tant la plaça de la lenga dins l'establiment coma l'estigança pedagogica dins las classes. Calandreta, amb los regents organizats en còlas pedagogicas e en partenariat amb l'establiment d'ensenhament superior APRENE, porgís un metòde de pedagogia singulara qu'alia l'immersion lingüistica, inspirada dels trabalhs dels psicolingüistas subre l'educacion bilingüa en immersion precòça⁶, e una pedagogia activa dins la continuitat de Freinet e dels apòrts de la Pedagogia Institucionala⁷.

3.6. Dins las classes, Calandreta encoratja la mesa en plaça d'institucions⁸ que bailan la paraula als dròlles, que los autonomizan, que regulan la vida dels grops, que dobrisson la classa cap a l'exterior.

3.7. La tòca es d'assegurar una continuitat de la mairala fins al licèu e de donar de sens als aprendissatges. Los establiments Calandreta desvolopan una pedagogia del subjècte actor dins un grop, adaptada tant al primièr coma al segond gra.

3.8. Lo luòc d'elaboracion del projècte Calandreta es lo congrès. Los regents i prenon part e tanben als acamps federals. An de representants elegits dins cada institucion Calandreta. Los ensenhaires son actors de lor formacion, iniciala a APRENE, e continua amb lo Centre de Formacion Professional Occitan (CFPO) de Besièrs. Los regents respèctan las instruccions oficialas de l'Educacion Nacionala e lo nivèl escolar dels mainatges deu èsser en conformitat amb aquelas instruccions. Dins los establiments Calandreta, lo « Rescambi » es lo luòc privilegiat ont se parteja lo projècte.

4. Accion culturala

4.1. Cada establiment Calandreta participa a l'accion culturala occitana e se religa a la vida culturala de son parçan. Calandreta estima que cal tornar donar a d'unas fèstas del calendèr annadièr un contengut e una significacion coerenta amb la cultura occitana.

4.2. Aquò baila de sens a la lenga pels calandrons, enauça lo vam dintre la Calandreta, alestís de convivècia e de coesion, e permet de far conéisser e reconéisser Calandreta pel mond e per las institucions. Per menar aquesta accion, las associacions Calandreta publican lo calendèr annadièr de sas manifestacions culturalas occitanas.

4.3. A cada acamp de l'associacion, l'activitat culturala occitana a sa plaça demest las questions del jorn.

Clavadura

Aquesta Carta clava los principis comuns entre los establiments Calandreta afiliats a la Confederacion Calandreta.

Per poder usar del nom de "Calandreta", una associacion a d'obténer e de manténer son afiliacion a la Confederacion, d'aderir a la Carta e de ne respectar tant los tèrmes coma l'esperit.

Los quatre aspèctes, l'associatiu, lo lingüistic, lo pedagogic e l'accion culturala occitana, se pòdon pas desseparar : es l'encontre dels quatre que s'identifica jol vocable « Calandreta ».

5. *En cas qu'o faga un intervenent exterior, a de demorar en coerència amb las practicas pedagogicas dels regents.*

6. *Especialament de Joan Petit amb Gilbert Dalgalian.*

7. *Especialament de Celestin Freinet, Fernand Oury amb Renat Laffitte.*

8. *Los "mestièrs", lo "Conselh", lo "Qué de nòu?", "l'autoavaloracion", las "cenchas de color", lo "jornal escolar", la "correspondéncia escolar", lo "tèxt liure" amb la "causida de tèxt", lo "mercat" amb "la moneda", son d'exemples de dispositius instituits en classa a Calandreta (aquela tièra es pas prescriptiva).*